

रुधिराक्तौ ततस्तौ तु शुशुभाते नरर्षभौ । वसन्ते पुष्पशबलौ पुष्पिताविव किंशुकौ ।
 अमर्षितस्तौ राजन् पराक्रम्य चमूमुखे । द्रोणे द्रुपदपुत्रस्य पुनश्चिच्छेद कार्मुकं ।
 अथैनं क्षिन्नधन्वानं शरैः सन्नतपर्वभिः । अवाकिरदमेयात्मा वृष्ट्या मेघ इवाचलं ।
 सारथिं चास्य भस्त्रेण रथनीडादपातयत् । अथास्य चतुरो बाह्याश्चतुर्भिर्निशितैः शरैः ।
 पातयामास समरे सिंहनादं ननाद च । ततोऽपरेण भस्त्रेण हस्ताचापमथाच्छिनत् ।
 स क्षिन्नधन्वा विरथो हताश्वो हतसारथिः । गदापाणिरवारोहत् स्थापयन् पौरुषं महत् ।
 तामस्य विशिखैस्तुण्णं पातयामास भारत । रथादनवरुढस्य तदद्भुतमिवाभवत् ।
 ततः सविपुलं चर्म शतचन्द्रं ततो रणे । खड्गञ्च विपुलं दिव्यं प्रगृह्य सुभुजो बली ।
 अभिदुद्राव वेगेन द्रोणस्य बधकाङ्गया । आमिषार्थी यथा सिंहो वने मत्तमिव द्विपं ।
 तत्राश्चर्यमपश्याम भारद्वाजस्य पौरुषं । लाघवञ्चास्त्रयोगेन बलं बाह्योश्च भारत ।
 यदेकः शरवर्षेण वारयामास पार्षतं । न शशाक ततो गन्तुं बलवानपि संयुगे ।
 तत्र स्थितमपश्याम धृष्टद्युम्नं महारथं । वारयाणं शरौघांश्च चर्मणा कृतहस्तवत् ।
 ततो भीमो महाबाहुः सहसा न्यपतत् बली । साहाय्यकारी समरे पार्षतस्य महात्मनः ।
 स द्रोणं निशितैर्वाणै राजन् विव्याध सप्तभिः । पार्षतञ्च तदा तूर्णमन्यमारोपयद्रथं ।
 ततो दुर्योधनो राजा कालिङ्गं समचोदयत् । सैन्येन महता युक्तं भारद्वाजस्य गोपने ।
 ततः सा महती सेना कलिङ्गानां नरेश्वर । भीममभ्याययौ भीमा तव पुत्रस्य शासनात् ।
 पाञ्चाल्यमभिसन्त्यज्य द्रोणेऽपि रथिनां वरः । विराटद्रुपदौ वृद्धौ योधयामास सङ्गतौ ।
 धृष्टद्युम्नोऽपि समरे धर्मराजं समभ्ययात् । ततः प्रवृत्ते युद्धं तुमुलं लोमहर्षणं ।
 कलिङ्गानाञ्च समरे भीमस्य च महात्मनः । जगतः प्रत्येकरं घोररूपं भयानकं ।
 इति श्रीमहाभारते भीष्मपर्वणि भीष्मवधपर्वणि धृष्टद्युम्नद्रोणयुद्धे त्रिपञ्चाशोऽध्यायः ॥ ५३ ॥
 ॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ पुत्रेण मम सम्प्रोक्तः कलिङ्गो वाहिनीपतिः । कथमद्भुतकर्माणं भीमसेनं महाबलं ।
 चरन्तं गदया वीरं दण्डपाणिमिवान्तकं । योधयामास समरे कालिङ्गः सह सेनया ।
 ॥ सञ्जय उवाच ॥ पुत्रेण तव राजेन्द्र स तथोक्तो महाबलः । महत्या सेनया युक्तः प्रायात् भीमरथं प्रति ।
 तामापतन्तो महतीं कलिङ्गानां महाचमूं । रथाश्चनागकलिं प्रगृहीतमहायुधां ।
 भीमसेनः कलिङ्गानामार्च्छत् भारत वाहिनीं । केतुमन्तञ्च नैषादिमायान्तं सह चेदिभिः ।
 ततः श्रुतायुः संक्रुद्धो राजा केतुमता सह । आसमाद रणे भीमं व्यूढानीकेन दंशितः ।
 रथैरनेकसाहसैः कलिङ्गानां जनाधिपः । अयुतेन गजानाञ्च निषादैः सह केतुमान् ।
 भीमसेनं महाराज समन्तात् पर्यवारयत् । चेदिमत्स्यकरूपास्तु भीमसेनपुरोगमाः ।
 अभ्यवर्तन्त सहसा निषादान् सह राजभिः । ततः प्रवृत्ते युद्धं घोररूपं भयानकं ।
 अधावताञ्च योधानां परस्परजिघांसया । घोरमासीत्ततो युद्धं भीमस्य सहसा परैः ।

२२२०

२२२५

२२३०

२२३५

२२४०